

Fol. svaret

Norske
skjebne-
datoer

Av H. F. Zeiner-Gundersen,
Norges Forsvarsforening

Vårt land har i dette århundre opplevet tre skjebnedatoer: 7. juni 1905, 9. april 1940 og 8. mai 1945. 7. juni ga oss frihet fra en union Norge ble påtvunget i Kiel i 1814. 9. april falt vår verden sammen. Det skjedde som ingen trodde. Vi mistet friheten og falt tilbake i et mørke som var langt dypere enn under «Firehundreårignatten». 8. mai ble det igjen lys i Norge. Vi kunne puste fritt.

Nå kom disse datoer neppe tilfeldig. Noe hadde foranlediget dem.

Før 7. juni hadde våre ansvarlige siden langt tilbake på 1800-tallet fulgt en nasjonalt bevisst linje. Denne resulterte i en klar og godt forberedt opinion. Linjen resulterte også i et sterkt militært forsvar etter den tids forhold. Grensefortene var bare en del av dette. Dette forsvar ville neppe gitt Sverige noen «walk-over»-seier om det var kommet til våpenbruk. Våre dyktige statsmenn og forhandlere nådde lykkeligvis sitt mål uten at vår militære styrke måtte brukes.

Før 9. april gikk det rundt 20 år med nedrustning — i vårt land som ellers i Vesten. De ansvarlige så ikke — eller ville ikke se — en farlig svulst. Denne var den ulmende revansjtanke i et Tyskland som selv følte sin situasjon som en nedverdiggelse, og som i mange av disse 20 år befant seg i et økonomisk kaos med en stor arbeidsledighet. I realiteten hadde Hitler — da han kom til makten — et godt forberedt jordsmonn hvor han kunne så sine ugressfrø. Vi så det bare ikke.

Før 8. mai lå en blodig krig med enorme ødeleggelser, her som i andre land. Dens resultat var at vi fikk friheten i gave av våre allierte. Dette ikke minst på grunn av vår holdning — i 1940 som senere.

Det er et — om ikke flere — felles trekk ved det som resulterte iallfall i

to av disse skjebnedatoer. Det jeg tenker på er deres sammenheng med vårt militære forsvar, styrke som beredskap.

Var vårt forsvar og vår beredskap bra, gikk det oss godt (som 7. juni). Var det dårlig, gikk det oss ille (som 9. april). Ved den tredje dato (8. mai) var det ikke vår innsats som dominerte, men andres. Vi influerte — ved innsats, særlig på verdenshavene, og ved vår holdning.

Hvorfor disse refleksjoner rundt noe som var. Er dette relevant for det som er? Jeg tror ja. Verden er urolig, langt borte som nær oss. Vår store nabo Russland eksisterer fremdeles. Det er fremdeles sterkt. De fleste håper at alt vil gå bra og at uro vil forsvinne. Men ingen vet.

Russlands historie — med dets ekspansjoner og kontraksjoner — har gjennom århundrene gjort ekspansjonene gradvis større enn kontraksjonene.

Alle ønsker vi nok å leve i håpets verden — der himmelen er blå. Men vi er pent nødt til å leve i realitetenes verden. Der er det skyer og til tider tordenvær. Skyver vi realitetene, dvs. usikkerheten, under teppet slik det ble gjort i 20–30-årene, kan det gå oss ille på lengre sikt.

Det er derfor neppe klokt nå å bygge ned vårt forsvar, et forsvar det har tatt tid å skape og som vil kreve år å bygge opp igjen. Besinn dere, dere som har ansvaret. Risiker ikke at våre barn og barnebarn skal få en ny skjebnedato å stri med slik våre generasjoner fikk det 9. april 1940.